

Situation nøjagtig har ment, hvad han „skulde mene“; Opposition mod Andræ var ikke tilladt.

Og dog, er dette mærkeligt? Enhver, der har haft Lejlighed til nøjere Forbindelse med aktive Politikere, vil have iagttaget, at Menneskers større eller mindre Dygtighed og Bravhed paa den vidunderligste Maade skifter, sommetider fra Dag til anden, efter deres Optræden for eller imod, og hertil kommer det almenmenneskelige, at hvor Folk, hvemsomhelst, bringes paa Omtale i en Stue, er det i Reglen ikke for at rose dem; om det saa kun er et lille Hib, er det altid morsommere.

Hr. Andræs Bog er, ogsaa ved sit udførlige Tillæg, der instruktivt udfylder Dagbogens flygtige Optegnelser, til Gavn og Glæde for kyndige, der jo véd, at Breve og Dagbøger kan benyttes varsomt supplerende men ikke som Grundlag. Ikke kyndige, der vilde hæfte sig ved en og anden vel stærk Ytring, bør mindes, hvad der ogsaa i Bogen selv et Sted bliver antydet, at hvad man siger og skriver mellem sine egne og for sig selv er løsrevne Ytringer, der ikke maa fastnagles som Historiens sidste Ord.

M. R-n.

Det er et lærerigt og smukt Værk, som med Understøttelse af Stiftelsen Lars Hiertas Minne er begyndt at udgives: *Lars Hierta. Riksdagsmotioner och anföranden*, I—II (1913—14). Enhver vil ved Læsningen erkjende, at Hierta var en Mand, som fortjente et saa omfattende og af Udgiveren Gustaf A. Aldén saa vel tilrettelagt Mindeskrift om i alt Fald en Del af Hiertas offentlige Virken. Hvad man beundrer ved disse „Motioner“ og Taler, er den Sagkundskab, hvormed Hierta behandler alle praktiske Spørgsmaal vedrørende Industri, Handel, Samfærsel, Told, Bankvæsen, det er hans Kjendskab til den europæiske Politik og Debatterne i de forskjellige Landes lovgivende Forsamlinger. Hans Arbejdskraft viser sig ogsaa paa dette Omraade overordentlig, saaledes fremsatte han paa Rigsdagen 1840—41 ikke mindre end 38 udførligt motiverede Forslag, og dog udfoldede han samtidig en stor Virksomhed som Fabrikant, Forlægger og Bogtrykker, foruden at han

grundede „Aftonbladet“ og var dets Redaktør i en lang Aarrække. Hiertas Deltagelse i Debatten er som Regel velgjørende saglig, sammenlignet med Forhandlinger i de fleste Nutids Rigsdage, hvad der ikke udelukker, at han ved Lejlighed kan tage fat paa Personer og være bidende vittig.

At Værket er saa oplysende og tiltalende, skyldes i høj Grad Hr. Gustaf Aldén, der har lagt det store Stof udmærket til rette, med den samme Omsigt og Grundighed, som vil være mangfoldige bekjendt fra hans ypperlige, i mange Oplag udkomne „Medborgarens bok“. Det er kun Hiertas Udtalelser, som meddeles, men Aldén har kort og upartisk anført ogsaa andres Deltagelse i Debatten og givet Oplysning om Sagens Behandling i alle Stænder, endvidere er alt bleven samlet omkring det enkelte Emne, saaledes at Læseren med Lethed og Interesse følger Forhandlingerne. Værket giver derfor en let Adgang til at studere hele det offentlige og politiske Liv i Sverige igennem et halvt Aarhundrede (Hierta sad i Rigsdagen fra 1828 til 1872).

Ogsaa om Danmark vil man finde Oplysninger, saaledes ret hvasse Forhandlinger om Øresundstolden, der sammenlignes med Afgiften til Barbaresktaterne; ligeledes er meddelt det interessante Foredrag om den svenske Rigsdag, som Hierta holdt i det Skandinaviske Selskab i Kjøbenhavn 1844; han var den første Svenske, som talte her, og paa den Tid var „Aftonbladet“ forbudt i Danmark. Om Orla Lehmanns Tale ved denne Sammenkomst og hans Evne til at elektrisere Tilhørerne skriver Hierta, at han ikke véd andet at sammenligne det med end, at han er en Jenny Lind paa sit Omraade. Iøvrigt var Hierta, hvor varme skandinaviske Følelser han end i mange Henseender nærrede, uenig med de national-liberale i Ejderpolitiken; den vil „aldrig i Evighed“ føre til Maalet. — I første Bind findes en Gjengivelse af et af den danske Portrætmaler Lars Hansen malet Oliemaleri af Hierta.

Joh. Stp.

Dr. J. P. Jacobsen har med sin bog: *Manes. De Døde og Menneskelivet* (1914) paabegyndt offentliggørelsen af en række